

MEMORIALISTICĂ

Ion DUMITRESCU

„Filele mele de calendar“

Joi 10 martie 1988

Un Marius Mircu¹, ce se recomandă pensionar, octogenar și scriitor, pe trei pagini din almanahul **Flacăra** 1987 sfătuiește colegii de vârstă cum să-și prelungească viața scriindu-și memoriile. E leacul născocit de el, pe care nu-l negociază, îl pune gratuit la dispoziția tuturor, nu ca alți vraci, care-și speculează invențiile. Remediul e prezentat gospodărește, ca o rețetă de plăcintă. **Flacăra** adună ce găsește și de la cine se nimerește, chiar de la condeie neascuțite, boante. Poate că redacția are dreptate, când lasă poarta deschisă, în speranța că-i nimerește în ogradă vreo pasăre rară, printre orătăniile intrate de pripas...

Așa cu Moș Mircu și invenția lui de viață lungă! Infaillibila rețetă, pe care înainte de a o propune altora și-o aplică sieși, îi dă dreptul să se pretindă berbant. Eu îmi permisei să-i zic „Moș“ din condescendență, încredințat că un octogenar merită apelativul de venerație, dar, dacă deranjează, retractez. Octogenarul se ncurcă însă în socoteli: în 1967 afirma că peste cincizeci de ani, pensionar aflându-se, va deveni obicei, apoi lege, ca fiecare om să-și scrie memoriile. „Păi, să-ți dea Dumnezeu sănătate și la mulți ani, tataie, dar în 2017 nu știu ce pensie o să mai ai și de la cine-o s-o încasezi...“

Deci: dacă Domniile voastre vreți să trăiți mult și bine, meritându-vă pensia – „leafă în continuare“ –, atunci aplecați-vă asupra rândurilor lui Marius Mircu și urmați-i sfaturile! „Statul plătește, în schimb însă, trebuie prestat un serviciu statului!“ „Care, babacă?“ „Scrierea memoriilor! Sub această deviză trebuie înțeleasă rațiunea de a mai exista și rostul pensionarilor în societate!“ Dar, mai întâi și mai întâi, să luăm aminte că ingeniosul autor nu se consideră între „inactivii, resemații, degenerații, prăbușiții“ de-o vârstă cu el. Nici nu se gândește la loc de veci, nici nu strânge bănuți pentru monument. Toate nădejdiile și le pune în leacul minune, garnisit cu gimnastică, respirație, plimbare la brațul „secretarei“. Rețineți **quiproquo**-ul: „secretara“ – vis de tinerețe printre anii trecători...

„Când te speli dimineața, pe față, palmuiește-te de zece, douăzeci de ori. Tratamentul, mai strașnic decât orice unguent-gerovital, menține epiderma fără nici un risc, decât să te deoache invidioșii“... „Și-acum, vrei, nu vrei, poți, nu poți, treci, nea Istrate, la condei! Procură-ți mai întâi un bun toc rezervor, pixul nu alunecă atât de senin! Hârtia să-ți fie velină și numai velină: un caiet format mare. Ia o

¹ Marius Mircu (n. 1909, Bacău) – prozator și reporter.

cafea cu miere, nu cu zahăr, care e prea ieftin! Așează-te în fața hârtiei, cu tocul, și așteaptă inspirația. Pornește voios să-nfrunți necunoscutul! Începe cu începutul: „m-am născut în localitatea... în ziua de... din părinți...” Oprește-te o clipă și savurează succesul. Amintește-ți că ai avut părinți, moși-strămoși, stră-strămoși, nu neapărat de la Adam și Eva sau de la Ștefan cel Mare... Dar să știi că lucrarea va fi mai actuală cu cât readuci mai detaliat trecutul. Pe urmă, nu uita că ai frați, surori, unchi, veri, vezi ce se petrece în jurul lor – drame, caraghioslăcuri... nu-i așa că nu e greu de scris?... Cuvintele țâșnesc din condei ca apa din robinet... Vorba cântecului „tare-i greu până pornești, dar mai greu să te oprești”.

„Ei, bravo, nea Istrate! Ai terminat caietul, ai golit călimara, ai tocit penița... Ai făcut un pas spre nemurire! Acum strânge poze, cât mai multe poze. Fă-le album, anexează-l memoriilor!” „Și, pe urmă, ce trebuie să mai fac, tată? Să mă-ngrijesc de loc de veci?...” „Nicidecum! Mobilizează toate forțele în vederea valorificării operei: editare, difuzare, propagandă... Dă bătaie, fiindcă din 2017, când fiecare se va prezenta cu memoriile sub braț, editurile n-o să prididească. O să trebuiască să faci coadă...” „Și, pe urmă?...” „Pe urmă...”

„Mulțumesc, Moș Mircu. Mi-ai luat o piatră de pe inimă! Stăteam cu hârtia velină dinainte, înțepenit... – ca la fotograf –, nu știam cum să-ncep... Acum știu... Încerc să-nșel timpul cu pixul...”

Marți 30 iulie 1991

Dinspre presă a bățut la un moment dat vântul cu un centenar Felix Aderca¹. A fost numai o rafală și s-a potolit. De-atunci, n-am mai auzit nimic, dar Aderca mi-a rămas pe retină și mă vizitează, pentru care mă simt dator, între atâtea și-atâtea aduceri aminte, să-i dedic o filă de calendar, mai ales că povestea are o poantă pe care nu vreau s-o uit.

Printre bunele obiceiuri – și nu erau puține –, introduse de directorul Rebreanu² în Teatrul Național, erau și șezătorile literare cu muzică, de duminică dimineața. Sala teatrului se umplea în matineu cu un public amator să asculte o conferință, ceva muzică, eventual recitări sau fragmente de teatru experimental. Nu era puțin lucru să-i ascuți pe Arghezi, pe Ion Barbu, pe Călinescu, pe Gala Galaction, Perpessicius, Camil și Cezar Petrescu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu... Ce frumos vorbea liber Ion Marin Sadoveanu, ce meandre întortochea Ionel Teodoreanu... ce scânteii de inteligență împrășca Păstore!!... Muzica era mai modestă: o voce cu pian, un solo instrumental, o formație de cameră... O singură dată m-am ambiționat să umplu scena cu un ansamblu simfonic³. Am împănât orchestra teatrului cu suplimentii – ce generos era Rebreanu! – și-am cântat printre altele întâia mea suită – *Patru colinde pentru orchestră*, dirijată prima oară de

¹ Felix Aderca (1891-1962) – prozator, dramaturg, poet, eseist, estetician și publicist. În 1929 îi este editat la București volumul *Mic tratat de estetică sau Lumea văzută estetic*.

² Liviu Rebreanu (1885-1944) – scriitor, academician, Președinte al Societății Scriitorilor Români (din 1925). A fost și Director al Teatrului Național din București între anii 1928-1930, 1940-1944.

³ Ion Dumitrescu a fost dirijor și compozitor la Teatrul Național din București între anii 1940-1947.

Rogalski, cu orchestra Radio, în 1939. „Patru colinde ale tânărului compozitor Ion Dumitrescu, unanim și entuziast aplaudate, compozitorul lor, între cei din generația sa, fiind triumfătorul serii“, scrisese Ciomac, în urma unei audiții.

Mi-aduc aminte c-am avut succes. Sala m-a ovaționat, orchestranții erau entuziași, Rebreanu m-a felicitat. În foaier am fost acostat de un ziarist, pentru un interviu. Îl mai văzusem, dar nu știam de unde să-l iau. Bântuia prin culise, îl întâlneam în foaiere, printre actori. M-am lămurit când s-a recomandat: Felix Aderca. După câteva replici, mi-am dat seama că interviul era un pretext. Omul voia să discute, avea ceva cu mine.

- Eu te cunosc nu numai din Teatru. Mi-au vorbit băieții despre dumneata.

- Care băieți?

- Eeei, Radu Negreanu¹, Wallfisch², Grunea³, Pincu, Seidmann... i-am văzut în orchestră... Frumos gest!

Despre ce era vorba: un grup de muzicieni evrei, scoși la corvoadă, s-au adresat meșterului Jora. Cereau să fie rechiziționați într-o instituție muzicală. Jora a intervenit, a bătut la toate porțile și-a izbutit. Pe cei de mai sus, colegi de Conservator, prieteni, admirabili instrumentiști, i-am cerut pentru orchestra Teatrului Național. Rebreanu a fost de acord...⁴

- Însă, vreau să-ți reproșez ceva...

Schimbase tonul: suna a complex de superioritate, a mustrare.

- Dumneata ești un muzicant talentat, promițător, te-am auzit și te-apreciez. Dar, de ce-ți pierzi vremea cu „colinde“?... Cine te-a învățat?... Brăiloiu?... Eu sunt internaționalist, partizan al autonomiei estetice. Detest specificul național, folklorismele, tradiționalismele, autohtonismele... De ce colinde?... Lasă Ciorogârla!...

Am mutat discuția alături, la **Viticola**, lângă halbele și cartofii fierți. Încă două ceasuri ne-am încrâncenat. Intransigentul meu interlocutor devenise arțăgos, nu admitea replică. Dar nici eu nu eram crescut la călugărițe... Îmi apăreau pe rând tezele din *Micul tratat de estetică*, publicat în 1929. Îl citisem și mă iritase. Ca să scriu rândurile de față, l-am căutat. Era în depozitul de la pod, uitat, prăfuit. Răsfoindu-l, mi-a venit o idee: ce-ar fi dacă în loc să reconstitui din memorie o discuție de acum 50 de ani, n-ar fi oare mai de folos să citez din paginile îndesate cu teoriile respective?... Apoi, nu știu dacă vreodată cineva le-o mai întoarce... Poate vreun admirator postum, cu ocazia centenarului... Cu atât mai bine...

Citez deci:

„Etnic și estetic – incompatibilitate de esență“...

„Prin **caracterul specific național**, adevăratul creator de artă se anulează în ceilalți creatori de artă“...

¹ Radu Negreanu (n. 1913) – pianist, profesor la Conservatorul din București, compozitor.

² Ernst Wallfisch (1920-1979) – violist-concertist, stabilit și decedat în SUA.

³ Iulian Grünberg-Grunea – violist în orchestra Filarmonicii din București.

⁴ Vezi vol. I Mihail Jora – *Studii și Documente* (ed. îngrijită, note și comentarii de Ilinca Dumitrescu), Ed. Muzicală, București, 1995, p. 415; revista **Muzica**, București, serie nouă, an 2, nr. 3 (7), iulie-septembrie 1991, p. 50. „Adresă către Președintele Camerei de Muncă – pentru evreii muzicieni“ – 29 august 1941.

„**Caracter specific** – erezie care-a făcut atâtea victime în biata noastră literatură, faptă antinațională, antipatriotică“...

„**Specificul național**, morb de care cultura noastră va trebui să se lepede, dacă va voi să creeze ceva într-adevăr de seamă“...

„**Specificul național** adus până-n zilele noastre de vechii canceroși ai culturii române“...

„**Specificul național** în artă infectează ca un cancer toate manifestațiile noastre culturale“...

„România – țară eminentamente agricolă și anticerebrală“...

„Țăranul, în funcția lui de țăran, este o vită, sau în cazul cel mai bun, un auxiliar al vitei care ară“...

„Poeziile de „corlată“ și „parângă“ ale domnului doctor Voiculescu“...

„Creierul confuz al domnului Ibrăileanu“...

„Fluierul rustic al domnului Mehedinți“...

„Bлага păcătuiește împotriva spiritului estetic“...

„Apocalipticul Nicolae Iorga“...

Citează dintr-un vechi interviu al lui George Enescu: „Ar fi o nenorocire europeanizarea folklorului nostru. Întrebuințarea lui este foarte riscantă. El există prin sine însuși. Parfumul lui estetic se pierde prin dezvoltări. Să te inspiri numai de la el. Dar să-l lași în pace. ... Folklorul și-a atins perfecția prin sine“...

Călinescu îl califică pe Aderca „umorist abscons, persiflator, obsedat de umanitarism, pacifism și toate celelalte aspecte ale internaționalismului... idealul național se simte persiflat și infirmat... Fanatismul antinațional duce la manifestații de lipsă de tact, care sunt în fond niște erori de gândire față de care mintea cea mai liberă de prejudecăți se simte iritată“. Etcetera...

În muzică, însă, lucrurile nu se puneau așa de simplu. Tânărul compozitor român trebuia să se avânte printre Stravinski, Schönberg, Bartók, Ravel, Richard Strauss, Enescu, Jora... Trecusem demult peste *Rapsodiile* lui Enescu, atunci erau la rând *Sonata a III-a pentru pian și vioară*, liedurile și baletele lui Mihail Jora, *Noaptea furtunoasă* a lui Paul Constantinescu... Pentru teatru, scriam în toate genurile și stilurile, după cum era cazul. Pentru suflet însă, mă nevoiam să-mi găsesc drumul. Încotro?... Răscrucile se-nmulțeau, hățișurile pândeau. Era ușor să te rătăcești, fie în admirația unui maestru, fie în teorii searbede. Apoi, se puneau stringent problema apartenenței la o tradiție, la un specific, la o școală. Stravinski era rus, Bartók maghiar, Ravel francez, de Falla spaniol, Respighi italian, Richard Strauss german-vienz... nu numai prin apartenența etnică, prin operă. Nu se confundau, nu puteau fi desprinși de trunchi. Numai Schönberg plutea pe undeva, în abstractul internaționalist. Avea prozele, ciraci, sucursale în toată lumea. Dodecafonia surâdea oarecum și la noi unui Socor, unui Zeno¹, unui Silvestri, mie, nu! Elucubrația n-a fost niciodată grădina deliciilor mele... Chestie de temperament, și nu numai...

Ne-am despărțit prieteni. N-am știut însă dacă a-nțeles, dacă a rămas pe gânduri, dacă n-a regretat timpul pierdut... L-am reîntâlnit pe Aderca peste câțiva

¹ Zeno Vancea (1900-1990).

ani, îndată după 1944. Teatrul Național arsesese, spectacolele continuau în sala Liceului **Sfântul Sava**. I-am scris muzica de scenă la *Zburător cu negre plete*¹, fără colinde, fără specific național. L-am mai aflat în 1948, în calitate de director general al învățământului artistic superior, în ministeriatul lui Ion Pas, semnând ordinul de destituire a lui Mihail Jora de la catedră...²

Apoi, tăcere. L-am pierdut din atenție. Aș fi totuși curios să știu cum s-a comportat esteticianul autonomist și comunistul cucernic, după Rezoluția lui Jdanov. Despre alții știu. Atonalistul internaționalist, comunistissimus Socor, bunăoară, a-ntrors cojoaca într-o noapte. De-a doua zi după Rezoluție scria *Sârbe și Călușuri* – colinde nu, că erau mistice –, ca exemple de cum trebuia să se compună de-atunci înainte în muzica românească. Cum s-o fi manifestat tovarășul Aderca față de realismul socialist, ce credea de „conținutul socialist și forma națională”, nu știu, dar ascultați mai departe:

Aderca făcuse de toate, și cronică literară, și dramatică, și plastică, ba chiar și muzicală. Dar, ce știa el cum fierb oalele în bucătăria Euterpei?... Ca toți confrății improvizai croniciari muzicali, se-nvârtea împrejur fără să ridice capacul, de teamă să nu se ardă. Nu excela în competență muzicală. Cronicile lui erau simple reportaje de gazetar isteț. Au trecut apoi ani, s-au schimbat vremurile, oamenii... Felix Aderca murea în 1962, în urma unei congestii cerebrale, întâmplată la mare. Iubea soarele și apa, își prelungea vacanțele pe nisipul țărmului dobrogean. Conform dorinței, a fost incinerat. Sanda Movilă³ – soția, Maria Aderca –, până la îndeplinirea celorlalte dorințe testamentare, a instalat urna în apartament. Dar, fie combustia imperfectă, fie recipientul neetanșat corect, au făcut-o nu după mult timp să acționeze. În consecință, parc-o văd: scurtă, țeapănă, vorbind rar, târăgănat, împleticindu-se în gând, mi-a venit în vizită. „Felix mi-a lăsat cu limbă de moarte să-l incineriez, iar cenușa s-o arunc în mare, la Schitu, unde ne petreceam vacanțele. A mai dorit ca neapărat ceremonia să fie însoțită de muzică și a indicat *Rapsodia* de Enescu.” Avea nevoie de un disc și-un patefon. I le-am găsit. I-am dat un disc cu turație adecvată la un patefon cu manivelă. După ce-a îndeplinit totul, mi le-a adus. Mi-a mulțumit, m-a sărutat, plângea. A murit în 1970. Atât am mai aflat despre ea.

Auziți: intransigentul estetician autonomist, adversarul neîmblânzit al folklorului, tradiției, specificului național, se dorește înghițit de valuri cu *Am un leu și vreau să-l beau*... Nu zic eu din când în când... „Mare Ți-e, Doamne, grădina și ciudate făpturile care hălăduiesc într-înșea?!“

Vineri 19 decembrie 1986

Nu accept moartea lui Mircea Bude⁴!... De ce, Doamne, de ce?... Cui făcea umbră, pe cine incomoda?...

¹ *Zburător cu negre plete sau Visul unei nopți de mai*, comedie lucidă în 3 acte și un prolog, cu muzică și film (1947).

² Vol. I Mihail Jora – *Studii și Documente*, p. 441. Mihail Jora a fost „suspendat” (21 ianuarie 1948) și apoi „comprimat” (14 februarie 1948) din funcția de profesor la Conservatorul din București.

³ **Sanda Movilă** (pseud. Mariei Ionescu-Aderca, 1900-1970) – poetă și prozatoare.

⁴ **Mircea Bude** – violonist, studii la Paris. La Uniunea Compozitorilor a fost șeful serviciului Documentare.

Era un spirit de elită, care mi-a ieșit în cale pe parcursul voiajului. Am călătorit împreună câteva stații și-am rămas prieteni până la sfârșit, dacă sfârșit înseamnă pragul peste care a trecut alaltăieri. Păcat că s-a grăbit să coboare într-o stație tristă, mohorâtă, în Bărăganul pustii! Am auzit că, după ce-au spart ușa, alături zbârnâia încă radiatorul. În garsoniera de burlac era frig, o carte îndoită aștepta... Lipsise de la coada matinală pentru sticla de lapte, nu răspundea la telefon, nu venise la întâlnire, el, punctualul...

Mie mi l-a adus Alfred Alessandrescu. Fusese alungat din Operă cu bâta ideologică. Colaborator de nădejde, eficient, prieten neclintit, avea o mie de calități și-un defect care i-a răsucit viața: modestia. „Bunule prieten, primește-mi elogiul! E singurul semn de dragoste pe care ți-l mai pot face. Dacă-ai ști cât îmi lipsești pentru cele câteva stații până la destinație!“... **Terra levis!**

Marți 2 octombrie 1990

Eugen Barbu a fost exclus din Uniunea Scriitorilor. Încep ostilitățile: Mircea Dinescu și-a lui ceată, contra Eugen Barbu și-a lui ceată. De vreo săptămână, beligeranții și-aruncă pisici moarte peste gard. Primele șrapnele pornesc de pe meterezele Uniunii: „Că Eugen Barbu a colaborat cu Dictatura și Securitatea, că redactează o revistă de tip fascist, că denigrează Uniunea, că împinge la destabilizare, c-ar fi plagiat!“ La care, incriminatul răspunde: „Că Mircea Dinescu – „Poetul Măscărici“ – e șmecheros, maimuțoi, profund incult și necinstit, lumpen de Slobozia, țuțer, repetent, microcefal, nărod, peltic, rechin, hibrid sovieto-maghiar, că s-a instalat în vila lui Pacepa, cu 12 camere, piscină, **Mercedes** și **Dacie** de servici“...

Pe ulița Culturii se petrece. La scriitori e bairam. Peste drum, la compozitori, nu văd mișcare. „Atenție, Bobiță! Închide porțile și trage obloanele! Nu tocni lăutari. De-abia așteaptă vecinii să se-amuze.“

„Și-ascultă, Dinescule! Am fost și eu președinte, chiar vreo 25 de ani! Nu vă jucați de-a Uniunile, mai ales în plin iureș al Democrației!“ „Potoliți-vă, fâțaților“. Nu șade bine nici la romi, necum la boieri! Țara arde și țatele se piaptână“...

Miercuri 20 iulie 1988

A murit Serafim Antropov², „după o lungă și grea suferință“, cum mor oamenii cumsecade. Serafim blajinul, „Omul lui Dumnezeu“, „Andante spianato“, mi-a fost coleg de Conservator, apoi coleg-profesor, până la pensionare.

Înainte și pe timpul războiului, în localul de pe **Brezoianu** – o fostă casă boierească, dispărută azi –, dintr-un gang se făcea o ușă impozantă, apoi o scară, care urca în hol. De cum intrai, de undeva din subsol se auzea un violoncel neobosit, de dimineața până noaptea târziu. Cel mai talentat, cel mai cuminte, dar

¹ Compozitorul **Pascal Bentoiu** (n. 1927). A fost Președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor între anii 1990-1992.

² **Serafim Antropov-Manu** (1913, Chișinău – 1988, București) – violoncelist, profesor, compozitor.

și cel mai sărac dintre studenții Conservatorului, prin mărinimia lui Mihail Jora căpătase o încăpere cât o găoace, într-o subțioară a subsolului. O primise pentru studiu, dar în lipsă de alta mai bună, o folosea ca locuință. Și astfel, Serafim Antropov a ajuns unul dintre violonceliștii de frunte ai generației. A concertat, a cântat în formații de cameră, în orchestre simfonice, a devenit profesor în Conservator, unde o pleiadă de excelenți instrumentiști, răspândiți acum în toată lumea, a trecut prin mâna lui.

Bonom, înțelept, civilizat, el și cu Nastasia lui au dus o existență modestă, aproape nebăgată-n seamă, până când, la 75 de ani, a intrat în vigoare sentința: un carcinom cu metastaze, și gata!... „Fericiți cei care mor fără a se chinui!“... Serafim s-a chinuit groaznic.

Pentru despărțire ar fi meritat un popas în holul Conservatorului, gardă de onoare, cuvinte de adio! De ce să nu le fi avut?... Pentru că nu le-au avut nici Beniuc, nici Cioculescu, nu e o consolare.

Joi 24 iulie 1986

Duminică, 20 iulie, a fost Sfântul Ilie, onomastica Ilincăi. Altădată o cinsteam după cuviință.

M-am sculat dis-de-dimineață, odată cu Sfântul. Strașnicul bătrân, după ce închisese caii și trăsese căruța sub polată, strângea norii, zăvorea tunetele și se găta de odihnă, în așteptarea praznicului. Cerul rămânea neîntinat, vântul mângâia doar crestele copacilor, o boare răcoroasă îndemna la drumeție. În dimineața asta mi-a venit pofta să fluier marșul de excursie pe poteci mai lungi ca de obicei. „Hai, domnule loane, grăbește-te, să nu te-apuice căldura.“

Întâi, cana cu lapte – dar de unde lapte?... Aaa, știu... Am în cămară o cutie cu praf de lapte. Am mai consumat astă-primăvară, când cu Cernobâlul. E simplu: torni praful gălbui în apă fierbinte, amesteci și bei. Am turnat, am amestecat și-am băut. Apoi am continuat corvezile pregătirii. După o jumătate de oră, am văzut oglinda de la baie învârtindu-se din ce în ce mai repede, împreună cu mutra mea halucinantă. Simțeam cum un sac de pietre mă trăgea în jos, și-un abur otrăvit urca din stomac. Apoi s-a-ntărit inima și s-a poticnit în gât un sughit care mi-a încheștat fălcile, și-am vomitat. Îmi țiuiau urechile, mi se-ncrucisau ochii, de-abia am ajuns în pat. Capul vâjâia, tâmplele pocneau, șiroaie de sudoare mă inundau. Toate lucrurile din cameră se-nvârteau într-un carusel nebun. Era duminică, medici greu de găsit, policlinicile, Salvarea puțin accesibile. Și-apoi, nu eram convins că nu era de glumit...

Sunt treizeci de ore de când stau pironit, cu două perne sub ceafă. Grila ferestrei decupează în romburi frunzișul arțarului de vizavi, un vânt leneș balansează copacul într-un du-te-vino agasant. N-am dreptul să mănânc, n-am dreptul să citesc, n-am dreptul să scriu. Am dreptul să beau ceaiuri, să vomit și să gândesc. Idei, imagini frânte se perindă sub pleoape. Iar când deschid ochii, oglinda aleargă după garderobă, odalisca în șalvari verzi, după nudul cu banjo...

Dispar în ceață, apar, dispar și iar apar... Șade Tată¹ la căpătâi, cu dicționarul de medicină pe genunchi, își potrivește ochelarii: ...“traume ale labirintului, sifilis, **sindrom Menière**, diabet, gută, tumoare cerebrală“... „enterococi, salmonele, stafilococi, colaps cardiac“... Ne uităm speriați unul la altul. Bâjbăim de două ceasuri în paginile dicționarului. O babilonie întreagă!... Sunt convins că și cărțile de medicină nu trebuie să fie scrise de băutorii de apă.

Am trecut ieri pe lângă Facultatea de Medicină. În preajma lui Sfânt’Ilie se ține nedeia examenului de admitere. Două mii de candidați înăuntru, trei mii de părinți, frați, neamuri, prieteni, afară, pe trotuare, pe străzi, pe lângă garduri. Pe **Carol Davilla**, o față cu ochii roșii răsfoiește un manual de Biologie.

- Ce v-a dat?

- Despre thymus.

- Și?

- De-un an memorizez rând cu rând toate capitolele și tot am greșit... M-a lăsat memoria.

„Thymus“, o jumătate de pagină de șarade, pe care fata a trebuit să le-nvețe pe dinafară. Mi-am adus aminte de rățuștile lui Aristotel: pentru că scrisese magistrul că s-au născut din ghinda căzută pe suprafața oceanelor, călugării le mâncau fripte, în post... Dacă nici eu, din cărțile mele și nici biata fată, dintr-a ei, nu ne-am ales cu nimic, n-a fost vina noastră: au greșit cei care au avut pretenția să ne lămurească. Astăzi, la nivelul posibilităților limbii și experienței didactice, eu cred că nu e imposibil să se scrie clar, simplu, accesibil despre cele mai complicate probleme științifice. Numai că trebuie talent și oarecare efort.

Mă gândesc la istețul Anton Pann. El nu era băutor de apă, dar într-o vreme fără nici o tradiție, s-a nevoit să iscodească limba pentru niscaiva noțiuni și definiții muzicale, și uite ce-a ieșit: „Teoretica în muzică este știința nestrămutatelor definiții ale muzicii și statornica cunoștință a deosebitelor relații, la care se reduce greul către ascuțime și grabnicul către zăbavnic“... Sau: „Sunet se zice întinderea glasului numai la o cădere a melodiei, pentru că numai o întindere luându-se în glas săvârșește un sunet melodic, și din îmbelșugarea glasului mai multe moduri sunete formându-se, a lor combinare unul după altul, a lor ascuțime, greuime și zăbavă formează melodia“... Cel puțin, Anton Pann ne pofteste, după o sută cincizeci de ani, să-i admirăm intențiile și pitorescul limbii!

La capătul răbdării, marți seara, am chemat doctorul. M-a ascultat, m-a palpat, m-a ciocănit, când culcat, când șezând, când în picioare, căscând gura, scoțând limba. N-am sifilis, n-am meningită, n-am tumoare, nu sunt mort... „O furtună neurovegetativă stârnită în tubul digestiv de intoxicația acută“. Toxinele stafilococilor dezvoltăți în praful de lapte și-au făcut de cap. Au pus organismul în alertă... De astă-dată pericolul a trecut, dar mușcătura rămâne... La care, am șoptit în pernă: „**vulnerant omnes, ultima necat!**“

¹ Nicolae A. Șerban (1897-1991) – tatăl Marianeii Dumitrescu, soția compozitorului.

Vineri 20 iulie 1990

La cinci și jumătate, când deschid fereastra, plouă. Plouă peste Grădină și peste Cotroceni. Gropile caldarâmului s-au umplut, trotuarele s-au bălăcit, hortensiile se răsfăță, Grădina râde. Azi-noapte i-a tras bine!... „Ține-o, Doamne, toată ziua, și mâine, și poimâine, că nu mă supăr!“ Dar Domnul are planurile lui. Pe la prânz, dă poruncă Soarelui să-mprăștie norii și trage obloanele peste văzduhul necuprins. Picătură de ploaie nu-i mai stropește picioarele.

Sfânt Ilie strunește telegarii, crâcnind cu ciudă. Știe El, Bătrânul, ce știe! Năzdrăvanul Tesvitean e-n stare să înece pământul. Chiar când descarcă tunul după câte-un drac, Dumnezeu îl trage de mânecă: „Mai încet, Ilie, lasă-l! Avem nevoie și de opoziție!“...

Sâmbătă 20 iulie 1991

Azi prăznuim „suirea la cer, cea de foc purtătoare a Sfântului, Slăvitului Prooroc Ilie Tesviteanul, fecior lui Savac din Tesvi, în pământul Arabiei“. A proorocit 25 de ani, a coborât foc din cer, a oprit ploi, a-nviat morți, a ars idoli, a deschis Iordanul, l-a văzut pe Dumnezeu și s-a răpit la cer în car de foc.

Nu se putea un patron cu un palmares mai fascinant pentru Ilinca! „Îndrăznește, fata mea! Nu-l ruga pentru alte lucruri, fie-ți ele de trebuință: cere-i o țăr' de foc să pârlești năpârliții care-ți încurcă treburile!“

Joi 12 noiembrie 1987

Capo¹ și Bobiță, copleșiți de dor și amor, vin să mă vadă. Întreținere veselă, cu o sticlă chihlimbarie din arheologia pivniței mele. Remușcări catifelate – că doar n-au comis cine știe ce nelegiuire. Eu am zis că m-au uitat, ei au zis că nu mă uitaseră, ci că numai prelungiseră intenția de a mă vedea. De ce?... Din multe și felurite cauze:

Întâi, că drumurile care duc în **Doctor Brândză** s-au încâlcit într-un labirint fără mijloace de transport; al doilea, că, deși amândoi posedă autovehicule personale, n-au benzină, al treilea, că sunt angrenați în agonisirea hranei de toate zilele – specie de culegători pedestri, **stante pedes** la cozi. Amândoi poartă, nelipsită, o „poate că pică ceva“ – deocamdată de pânză, dar care, prin adaptare ambientală și evoluție, se poate altoi în pielea abdominală, ca la cangur.

Deși, la prima vedere, cei doi prieteni nu seamănă unul cu celălalt – Capo gras, cu barbă și chelie, Bobiță slab, bine ras, cu freză, primul jovial, celălalt sever –, amândoi sunt compozitori și încă simfoniști, amândoi sunt bucureșteni, amândoi sunt de-o vârstă. Dar, la microscopizarea și filtrarea adeneului, reiese similitudinea nu numai între ei, ci și între ei și genele mele, pentru care ne iubim și ne vizităm. Raportul filogenetic dintre noi e însă amenințat cu deteriorarea: primul are mania

¹ Compozitorul **Dumitru Capoianu** (n. 1929).

electrotehnică, iar al doilea „discul compact“, pe când eu n-am de nici unele, pentru care mă situez mai aproape de Neanderthal, Cromagnon și Homo-Sapiens, pe când ei evoluează vertiginos spre „Homo-electronicus“. În asemenea condiții, drumurile noastre se despart, până la alienarea ireversibilă, când nu-și vor mai face scrupule că nu mă vizitează...

Sâmbătă 4 noiembrie 1989

Capo se dezlănțuie: desfundă frigiderul, atacă arondarea pe octombrie și noiembrie, scoate damigeana, sfârâie tigaia... Are invitați! O dată-n viață împlinește omul 60 de ani, iar aniversare fără ospăț e ca nunta fără lăutari... „Ura, Capo! Trage cepurile, întinde refeneaua, toarnă, să-nchinăm de zile multe!“

Și, ca din cer, cad ajutoarele frățești: un cârnat de brânză din URSS, o păstrămioară israeliană, o telemea bulgărească, o butelcă aperitivă italienească, o cafea aromată americană... Bizară strânsură, dar eficientă!... În **Comandor Eugeniu Botez 5**, toate muncile la domiciliu au fost prestate de partea femeiască. Lui Capo i-au revenit externele: coada la ouă și la sfertu' de salam, zarzavaturile, fructele, sifoanele, coltucele, „crapul“ și, la volan, transportul musafirilor de pe întreaga hartă a Bucureștilor. „Crapu'?... De unde, Capo?...“ „Eee! Ce trebuie să știți voi?... L-am undițat de unde știu eu! Voi să-mi spuneți numai dacă v-a plăcut!...“

Parcurgând pe-ndelete vămile aperitivelor, am ajuns la crap și, de la crap, la friptură, iar când se-ntuneca, la tort și la cafea, ca pe vremuri... La urmă, ne-a propus Capo un film. L-am vizionat până la sfârșit, către șapte jumătate. Acum 48 de ani, un amator a-nvârit manivela și-a strâns în pelicula scorojită un București care-a fost, pe care l-am trăit: **Piața Mare, Dragomir, Capșa, Carul cu bere, Nestor, Lipscani**... Tramvaiele alergau ca suveicile, birjele coborau în trap **Calea Victoriei**, oltenii cobilițau coșuri pline, mieii atârnav de prăjină, curcanii erau plimbați turmă, pe străzi, purceii scoteau răturile din saci, țâncii săltau ca puricii cu ediții speciale, ulițele-nzăpezite se umpleau de colindători, mogâldețe cu traista de gât sorcoveau, țigăncile aruncau pumni de grăunțe, la Național se juca *Hamlet*, la Studio, *Aimée*, la Operă Franca Somigli cânta Salomeea, Giesecking, George Enescu, Lipatti, la Ateneu... Și, doar bătea tunu', zbârnăiau avioanele, Hitler delira, Mussolini se pipotea, Parisul căzuse, răsuna pasul găștii pe **Champs-Élysées**, Mareșalul ordona, feciorii României treceau Prutul... în videocasetofonul lui Capo...

Târziu, după opt, mi-am luat drumul spre casă. Ceilalți au rămas lângă televizor. Capo învârtea butoanele, Capolina¹ împărțea tort și cafele. Aburi calzi se-nvăluiau în semi-întuneric. Sticla cu dop cântător făcea naveta: „cling, cling, cling“.

„Bea, bea, nu te lăsa,
Uită că viața e grea“ ...

Text stabilit și note de **Ilinca DUMITRESCU**

¹ Maria (Mia) Capoianu – soția compozitorului. Profesoară de limba latină, scriitoare.